

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7CdoR/1/2023
Identifikačné číslo spisu:	7215231656
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7215231656.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa O. R. J. bývajúceho v P., D. 4, zastúpeného advokátkou JUDr. Tatianou Jánošíkovou so sídlom v Košiciach na Rooseveltova 6, proti povinnému O. J. bývajúcemu v P., I. 1, zastúpenému advokátkou JUDr. Jolanou Fuchsovou PhD. so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, o zvýšenie výživného na plnoleté dieťa, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 23P/414/2015, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. mája 2022 sp. zn. 7Co/22/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 24. mája 2022 sp. zn. 7Co/22/2021 v potvrdzujúcom výroku I. z r u š u j e a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 27. augusta 2021 č. k. 23P/414/2015-1256 zmenil rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 9. septembra 2005 č. k. 23P/224/2003-51 vo výroku o výživnom tak, že výživné zo strany povinného z vyživovacej povinnosti O. J., pre oprávneného O. R. J., zvýšil zo sumy 800,- Sk (t. j. 26,56 Eur) mesačne na sumu 200,- eur odo dňa 27.10.2015 do 31.8.2019 a zo sumy 800,- Sk (t. j. 26,56 Eur) mesačne na sumu 250,- eur mesačne odo dňa 1.9.2019 opakovane do budúca, ktorú je O. J. povinný platiť k rukám oprávneného z vyživovacej povinnosti vždy do 15. dňa v mesiaci vopred. Dlh na výživnom pre oprávneného O. R. J. za obdobie od 27.10.2015 do 31.8.2021 zo strany povinného z vyživovacej povinnosti neurčil. V prevyšujúcej časti návrh navrhovateľa zamietol. Konanie v časti o návrhu na zmenu úpravy styku zastavil. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

1.1. Výkonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že od posledného rozhodnutia súdu o výživnom pre vtedy ešte maloletého navrhovateľa, došlo k podstatnej zmene pomerov tak na strane oprávneného, ako aj na strane povinného. Navrhovateľ mal v čase posledného rozhodnutia súdu len 2,5 roka, bol v celodennej osobnej starostlivosti svojej matky, výdavky mal bežné a bol zdravý. Pri zisťovaní odôvodnených potrieb na strane oprávneného v rozhodnom období súd zistil, že tieto sa zvýšili

adekvátne jeho veku, školským povinnostiam, záujmovým aktivitám a zdravotnému stavu. Navrhovateľ naďalej býva v spoločnej domácnosti so svojou matkou a starou matkou, jeho výdavky hradí matka. Návrh oprávneného na zvýšenie výživného je preto dôvodný a to v rozsahu výživného vo výške 200,- eur mesačne od podania návrhu do ukončenia dochádzky na základnej škole t. j. do 31.8.2019 a vo výške 250,- eur mesačne od nástupu na strednú školu do budúca, ktoré výživné zodpovedá odôvodneným výdavkom navrhovateľa a schopnosti a možnosti jeho rodičov.

1.2. Súd pri určovaní výšky výživného zohľadnil príjem v rozhodnom období u oboch výživou povinných rodičov. Matka navrhovateľa od roku 2003 riadne nepracovala v pracovnom pomere, najprv poberala dávku v hmotnej núdzi od 1.9.2004 do 31.5.2019 (v sume od 1/2015 do 1/2016 vo výške 197,10,- eur mesačne, v 2/2016 vo výške 107,90,- eur mesačne, od 3/2016 do 3/2018 vo výške 197,10,- eur mesačne, od 4/2018 do 3/2019 vo výške 231,80,- eur mesačne a v 4/2019 do trvania podmienok vo výške 203,90,- eur mesačne) a od 7/2019 doposiaľ je poberateľkou opatrovateľského príspevku na svoju matku, ktorého výška sa postupne zvyšuje (od 3-06/2019 - 328,99,- eur mesačne, od 7/2019 do 6/2020 - 400,24,- eur mesačne, od 7/2020 do trvania podmienok vo výške 455,89,- eur mesačne) a poberá aj prídavky na syna v aktuálnej výške 25,50,- Eur mesačne. Matka navrhovateľa vo svojom podaní zo dňa 4.7.2016 taktiež potvrdila, že kým bol povinný vo Veľkej Británii poberala prídavok na dieťa v sume okolo 240,- libier mesačne. Aj napriek matkou tvrdeného a preukazovaného zhoršenia zdravotnému stavu, ktorý jej sťažuje uplatnenie na trhu práce, bola matkina žiadosť adresovaná Sociálnej poisťovni o priznanie invalidného dôchodku zamietnutá (nakolko na jej strane nebola preukázaná znížená miera vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40%) a z jej vyjadrenia ako aj doložených listinných dôkazov mal súd nepochybne preukázané, že v priebehu celého konania si matka dokázala vlastnou činnosťou zvýšiť príjem ako sprostredkovateľ poistných zmlúv pre spoločnosť Capitol a.s., ako predajca výrobkov Zepter, prácou pre Brigádnici s.r.o. a aktuálne pre zamestnávateľa BATYA s.r.o. Z vyjadrenia matky tiež vyplýva, že na úhrade jej výdavkov sa aktívne podieľa aj jej matka, ktorá prispieva nákupmi do domácnosti podľa toho, čo treba kúpiť a taktiež hradí v plnom rozsahu naftu do motorového vozidla. Na strane povinného mal súd rovnako preukázanú zmenu pomerov. V čase posledného rozhodnutia súdu bol slobodný, zdržiaval sa vo Veľkej Británii, nebol zamestnaný a nemal stály príjem. Pred odchodom do zahraničia bol povinný od 1.4.2004 do 31.7.2004 evidovaný na úradu práce, poberal dávky v hmotnej núdzi vo výške 1.500,- Sk (49,79,- eur) mesačne. V poslednom pracovnom pomere od 19.12. do 31.12.2003 poberal plat 7.496,- Sk (248,82,- eur) a v období od januára do marca 2004 zarobil v priemere 17.098,- Sk (567,55,- eur) mesačne v čistom. V čase podania návrhu na zvýšenie výživného pracoval a žil vo Veľkej Británii, kde dosahoval príjem podľa doloženého koncoročného potvrdenia za daňový rok do 5.4.2016 vo výške 12.870,60,- libier (t. j. 1.072,55,- libier mesačne) so zrážkou dane 452,- libier, za daňový rok do 5.4.2015 vo výške 12.663,50,- libier (t. j. 1.055,29,- libier mesačne) so zrazenou daňou 530,80,- libier a za daňový rok do 5.4.2017 vo výške 14.227,20,- libier (t. j. 1.185,60,- libier mesačne) so zrazenou daňou 643,40,- libier. Z vyjadrenia povinného vyplýva, že po navýšení príjmu z pracovného pomeru o brigády, dosahoval príjem v priemernej výške 1.200,- až 1.300,- libier mesačne, navýšený ešte o sociálne dávky, ktoré však aktuálne pre zistený preplatok na vyplatennej dávke, musí vrátiť. Aj keď matka navrhovateľa poukazovala na vyšší príjem na strane povinného, ňou tvrdené skutočnosti neboli v tomto konaní preukázané a matka navrhovateľa opakovane vo svojich podaniach uvádzala, že o príjmoch povinného nevedela, boli pred ňou utajované a jeho majetkové pomery jej neboli známe. Na základe povinným doloženého potvrdenia o zhoršenom zdravotnom stave v 1/2017 - problémy s chrbticou a platničkami, súd posúdil za dôvodné, že povinný musel ukončiť pracovný pomer vo Veľkej Británii u pôvodného zamestnávateľa, kde pracoval najmä fyzicky (vynášal nábytok). Aj keď sa povinný na základe dohody s matkou navrhovateľa uzatvorenou dňa 22.8.2011 pôvodne zaviazal platiť na výživu navrhovateľa sumou 390,- eur mesačne od 1.9.2010, na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že príjmové pomery na strane povinného mu v čase podania návrhu na zvýšenie výživného neumožňovali prispievať na výživu navrhovateľa takýmto výživným, zohľadňujúc preukázané príjmy povinného počas jeho pracovného pôsobenia vo Veľkej Británii a jeho výdavky, ktoré nepriamo potvrdila vo svojich podaniach aj matka oprávneného. Zvýšenie výdavkov na strane povinného predstavovalo i splácanie úverov, ktoré sa čerpali pre potreby povinného a jeho matky. Povinný mal zvýšené výdavky aj so zabezpečením si bývania na Slovensku, kde sa sporadicky vracal. Predmetné skutočnosti, odôvodňujú záver, že v čase začatia konania vo veci samej nebolo v možnostiach a schopnostiach povinného prispievať na výživu

navrhovateľa pôvodne dohodnutým výživným 390,- eur mesačne, ale sumou 200,- eur mesačne, ktoré výživné súd posúdil ako primerané.

1.3. Po príchode povinného na Slovensko (30.5.2017) mal súd z vykonaného dokazovania preukázané, že od 7.6.2017 do 31.7.2018 bol evidovaný ako uchádzač o zamestnanie na úrade práce, najskôr poberal zo Sociálnej poisťovne dávku v nezamestnanosti od 7.6.2017 do 6.12.2017 v priemernej výške 702,- eur mesačne a od 1.5.2018 do 24.12.2020 bol poberateľom peňažného príspevku na opatrovanie p. M. vo výške 125,06,- eur mesačne, za obdobie 5-6/2018, vo výške 299,60,- eur mesačne za obdobie 7/2018 - 6/2019, vo výške 360,04,- eur mesačne od 7/2019 do 6/2020, vo výške 415,69,- Eur mesačne od 7/2020 do 12/2020. Povinný rovnako ako matka navrhovateľa trpí viacerými chorobami, ktoré sťažujú jeho uplatnenie na trhu práce, v rozhodnom období povinný vyvíjal dostatočné úsilie, aby sa zamestnal a to tým, že podával žiadosti o prijatie do zamestnania a absolvoval aj potrebné rekvalifikačné kurzy, pričom jeho príjem bol navýšený takmer v priebehu celého obdobia o príjmy na základe dohôd, ktoré vykonával pre viacerých zamestnávateľov. Z daňového priznania povinného k dani z príjmov fyzických osôb mal súd za preukázané, že v roku 2015 mal úhrn príjmov od všetkých zamestnávateľov v sume 17.728,09,- eur, v roku 2016 v sume 14.424,53,- eur, v roku 2017 v sume 5.964,67,- eur, v roku 2018 v sume 105,- eur, v roku 2019 v sume 2.040,21,- eur a v roku 2020 v sume 2.810,75,- eur. Súd pri rozhodovaní zohľadnil aj vyjadrenie povinného, že od kedy býva v spoločnej domácnosti so svojou priateľkou nemá výdavky na bývanie, všetky jeho osobné výdavky vrátane dovolení hradí priateľka, povinného príspevku na výživu navrhovateľa v rozhodnom období, ako aj skutočnosť, že povinný má vyživovaciu povinnosť len k navrhovateľovi.

1.4. Zvýšením vyživovacej povinnosti povinného pre navrhovateľa zo sumy 800,- Sk (t. j. 26,56,- eur) mesačne na sumu 200,- eur mesačne odo dňa 27.10.2015 (podanie návrhu na začatie konania) do 31.8.2019 a zo sumy 800,- Sk (t. j. 26,56,- eur) mesačne na sumu 250,- eur mesačne odo dňa 1.9.2019 opakovane do budúca, vznikla povinnému povinnosť zaplatiť oprávnenému výživné v celkovej výške 15.232,25,- eur (celkovo za 5 dní a 46 mesiacov po 200,- eur mesačne a za 24 mesiacov po 250,- eur mesačne). Po započítaní plateného výživného v rozhodnom období, platieb na športové aktivity oprávneného povinným - taekwondo, splátok úveru v PSS po 50,81,- eur mesačne, v celkovej výške 15.196,98,- Eur a matkou navrhovateľa vyslovene uznaných platieb povinného na oblečenie, obuv a osobné potreby navrhovateľa vo výške 991,- eur t. j. celkovo 16.187,98,- eur do výživného, ktoré by v zmysle rozsudku súdu mal povinný v rozhodnom období zaplatiť v celkovej výške 15.232,25,- eur, povinnému nevznikol dlh na výživnom, preto súd rozhodol tak, že ho neurčuje.

2. Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 24. mája 2022 sp. zn. 7Co/22/2021 rozsudok súdu prvej inštancie za a/ v napadnutej meritórnej časti o zvýšenie výživného za obdobie od 27.10.2015 do 11.1.2022 a v súvisiacich výrokoch o dlžnom výživnom a zamietnutí návrhu navrhovateľa v prevyšujúcej časti do 11.1.2022, potvrdil podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako vecne správny, za b/ v napadnutej meritórnej časti o zvýšenie výživného za obdobie od 12.1.2022 do budúca a v súvisiacom výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti zrušil a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

2.1. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie v potvrdzujúcej časti jeho rozhodnutia dostatočne zistil skutočný stav, posúdil ho podľa správnych ustanovení Zákona o rodine a zákonne vo veci rozhodol, pričom v odôvodnení sa vysporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami, ktoré tvorili podklad jeho rozhodnutia a s jeho závermi sa v plnom rozsahu stotožňuje. Navrhovateľ v odvolaní neuviedol žiadne podstatné skutočnosti, ktoré by spochybňovali závery súdu prvej inštancie, pričom jeho odvolacia argumentácia bola totožná s obranou v konaní na súde prvej inštancie, s ktorou sa súd v napadnutom rozsudku vysporiadal.

2.2. Vo vzťahu k nevykonaniu dokazovania ohľadne poberania dávok povinným v zahraničí, odvolací súd uvádza, že ich poberanie v danom období sporné medzi účastníkmi nebolo, pričom následne bolo úradmi vyhodnotené ako neoprávnené (z iniciatívy matky navrhovateľa), v dôsledku čoho ich povinný musí vrátiť. Vykonanie dokazovania v tomto smere aj odvolací súd považuje za nadbytočné, keďže by nesmerovalo k preukázaniu rozhodnej skutočnosti potrebnej pre určenie rozsahu výživného, nakoľko neoprávnené vyplatené sociálne dávky musia byť vrátené príslušnému úradu a nijakým spôsobom už nie sú spôsobilé pozitívne ovplyvniť možnosti a schopnosti povinného.

2.3. Podľa odvolacieho súdu došlo k podstatným a trvalým zmenám pomerov odôvodňujúcim zmenu doterajšieho rozhodnutia o výživnom, keďže v dôsledku veku a rastu navrhovateľa (v tom čase

maloletého dieťaťa) a v tej súvislosti i jeho nástupu do školy došlo k nepochybnému zvýšeniu jeho odôvodnených potrieb, na uspokojovaní ktorých sa majú podieľať obaja rodičia primerane svojim možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom.

2.4. Pokiaľ ide o možnosti, schopnosti a majetkové pomery rodičov, vykonaným dokazovaním mal preukázané, že príjem povinného v období jeho zamestnania sa vo Veľkej Británii predstavoval 1.072,55 libier - 1.185,60 libier mesačne po zrazení dane. Príjem povinného bol síce navýšený o sociálne dávky, ktoré dávky ale mali zabezpečovať práve životné potreby povinného žijúceho a pracujúceho vo Veľkej Británii, a to za účelom dosiahnutia adekvátnej životnej úrovne v tejto krajine, ktorú si príjmom z pracovnej činnosti zabezpečiť nedokázal. Podstatná časť odvolacej argumentácie navrhovateľa sa týkala práve poberania daných sociálnych dávok povinným, ktoré povinný napokon musel vrátiť pre ich neoprávnené poberanie, čo je navrhovateľovi známe, keďže neoprávnenosť ich vyplácania oznámila príslušným orgánom matka navrhovateľa v júni 2016. Povinný pritom zabezpečil navrhovateľovi participáciu na sociálnom systéme Veľkej Británie formou desaťnásobne vyšších rodinných prídavkov v porovnaní s tými, na ktoré by mal navrhovateľ nárok na Slovensku, konkrétne v sume 240,- libier mesačne, na ktorú skutočnosť je potrebné prihladiť, a ktorá má vplyv na určenie výživného (v tejto súvislosti odvolací súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/88/2017).

2.5. Ak aj navrhovateľ v ďalšom poukazuje na dohodu medzi rodičmi, na základe ktorej mu povinný prispieval na výživu sumou 390,- eur mesačne do roku 2015 a predtým sumou 500,- eur mesačne, časť týchto finančných prostriedkov predstavovala podporu pre matku navrhovateľa na zabezpečenie spoločnej domácnosti, ktorú na Slovensku viedli a v ktorej domácnosti sa zdržiaval počas svojich pobytov na Slovensku. Po ukončení vzťahu s matkou navrhovateľa povinný ďalej prispieval výslovne už len na výživu navrhovateľa sumou 200,- eur mesačne, osobitne ešte prispieval aj na iné výdavky navrhovateľa a zároveň si zabezpečoval bývanie na Slovensku. Za tejto situácie je zjavne neudržateľná argumentácia navrhovateľa a jeho matky, že súd pri rozhodovaní o zvýšení výživného má automaticky určiť výživné v rozsahu 390,- eur mesačne, pretože podľa ich názoru nedošlo k zmene pomerov, ktoré by odôvodňovali určenie výživného v inej sume ako dohodnutej v roku 2011 rodičmi v tom čase ešte maloletého navrhovateľa. Príjem povinného po návrate zo zahraničia predstavoval dávky v nezamestnanosti, peňažného príspevku na opatrovanie a následne z príjmu z pracovného pomeru, s prihladením na zdravotné obmedzenia povinného, z čoho vyplýva, že došlo k zrejmej zmene (zníženiu) jeho príjmu oproti dosahovanému príjmu v zahraničí, s ktorou zmenou na strane povinného sa prvoinštančný dostatočne vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia v bode 133. Námitka navrhovateľa ohľadom kúpy bytu povinným nie je dôvodná, pretože povinný po návrate zo zahraničia musel riešiť otázku bývania a za týmto účelom si kúpil byt, i keď následne ho predal svojej priateľke z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov resp. nemožnosti prefinancovať kúpu hypotekárnym úverom, keďže matka navrhovateľa disponujúc generálnou plnou mocou povinného ho zaťažila úvermi, či pôžičkami. Matka navrhovateľa, ktorá od roku 2003 nepracovala, poberala dávku v hmotnej núdzi a opatrovateľský príspevok, ako aj rodinné prídavky v aktuálnej výške 25,50 eur mesačne. V rámci posudzovania možností, schopností a majetkových pomerov rodičov je súd podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine povinný vychádzať nielen z reálnych, ale aj potencionálnych možností, schopností a majetkových pomerov rodičov, to znamená, má prihliadať aj k zjavne nevyužitým možnostiam a schopnostiam rodičov, pričom vo vzťahu k matke možno konštatovať, že i keď zabezpečuje starostlivosť už o plnoletého navrhovateľa, táto sa vzhľadom na jeho vek postupne redukovala, teda nevyžadovala si starostlivosť ako o dieťa v útlom veku, preto i s poukazom na to matka mala a má možnosť vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav a vzdelanie zadovážiť si zdroj príjmu vlastnou prácou minimálne v rozsahu polovičného pracovného úväzku, prípadne brigádnicke, čo aj v určitom čase robila.

2.6. Odvolací súd dospel k záveru, že zisteným pomerom navrhovateľa a povinného zodpovedá zvýšené výživné v rozsahu 200,- eur mesačne v období od 27.10. 2015 do 31.8.2019 a 250,- eur mesačne od 1.9.2019 do 11.1.2022 s primeraným podielom matky navrhovateľa na uspokojovaní jeho odôvodnených potrieb. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že je v možnostiach a schopnostiach povinného plniť si vyživovaciu povinnosť k navrhovateľovi v rozsahu určenom prvoinštančným rozsudkom.

2.7. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie aj v napadnutom výroku o dlžnom výživnom. Po započítaní platieb povinného na výživu navrhovateľa v rozhodnom období, platieb na jeho športové aktivity a aj splátky úveru PSS v celkovej výške 15.196,98 eur a matkou navrhovateľa

vyslovene uznaných platieb povinného na oblečenie, obuv a osobné potreby navrhovateľa vo výške 991,- eur, t. j. celkovo 16.187,98 eur do výživného, ktoré by v zmysle rozsudku súdu mal povinný navrhovateľovi v rozhodnom období zaplatiť v celkovej výške 15.232,25 Eur, súd prvej inštancie správne skonštatoval, že povinnému dlh na výživnom v rozhodnom období nevznikol (t. j. za obdobie od 27.10.2015 do 31.8.2021).

2.8. Plnenia povinného pre navrhovateľa (v rozhodnom období) súd prvej inštancie vyhodnotil ako plnenia, ktoré spĺňajú charakter výživného a boli nimi uspokojované odôvodnené potreby navrhovateľa. V prevažnej miere išlo o finančné plnenia povinného slúžiace na zabezpečenie odôvodnených potrieb primeraných veku navrhovateľa a boli vynaložené v čase, keď matka zabezpečovala jeho starostlivosť. Odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, pokiaľ ide o započítanie platieb slúžiacich nielen na športové aktivity navrhovateľa, ale aj na oblečenie, obuv a jeho osobné potreby. Taktiež splátky úveru v PSS (na rekonštrukciu kúpeľne) boli povinným platené, slúžiace potrebám (zdraviu) navrhovateľa a potvrdené aj jeho matkou. Vo vzťahu k tomuto plneniu vyživovacej povinnosti povinného je irelevantná argumentácia navrhovateľa, čo vlastne povinný platil, pretože v priebehu konania na súde prvej inštancie bola účastníkmi spomínaná suma označovaná niekedy ako splátka úveru, inokedy ako splátka pôžičky, pretože povinný tieto splátky vo výške 50,51 eur platil a zjavne súviseli s rekonštrukciou kúpeľne. Je nepochybné, že všetky uvedené platby slúžili v rozhodnom období na výživu (potreby) navrhovateľa. Z prejednávaneho spisu nepochybne vyplýva, že povinný okrem týchto platieb zabezpečoval navrhovateľovi aj naturálne plnenia, ktoré mu nad rámec výživného zabezpečil, bez jeho a matkinej výslovnej žiadosti (avšak tiež slúžili na uspokojenie rôznych potrieb navrhovateľa). Námietky navrhovateľa týkajúce sa zmätočnosti (rozpornosti) odôvodnenia rozsudku vo vzťahu k ustáleniu výšky dlhu na výživnom nie sú dôvodné, nakoľko súd prvej inštancie pri jeho výpočte zohľadnil platby povinného, ktoré neboli uvedené len v bode 23. rozsudku, ale aj v bode 28., 33., 35., 37., 38., 40. rozsudku. Povinný prispieval na výživu navrhovateľa rôznymi formami, pričom súd prvej inštancie od dlžného výživného odpočítal iba tie, ktoré navrhovateľ (a jeho matka) výslovne od neho zabezpečiť žiadali a ostatné, ktoré výslovne nežiadali (avšak zabezpečené boli) odpočítané neboli, aj keď svojím charakterom slúžili na výživu navrhovateľa a teda v konečnom dôsledku mohli byť zohľadnené, teda v tomto smere bolo rozhodnuté v prospech navrhovateľa.

2.9. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie ako aj konania, ktoré mu predchádzalo dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o zvýšení výživného od 12.1.2022 do budúcnosti a v súvisiacom výroku o zamietnutí návrhu prevyšujúcej časti nie je možné potvrdiť ani zmeniť a je potrebné ho zrušiť a vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu (okrem zrušujúceho výroku) podal navrhovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f/ CSP, žiadajúc, aby dovolací súd zrušil obe rozhodnutia nižších súdov v napadnutom rozsahu a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

3.1. Dovolateľ namietal, že už v odvolaní poukázal na konkrétne rozpory v skutkových zisteniach a nesporných skutočnostiach na jednej strane a závery súdu prvej inštancie o skutkovom stave na strane druhej. Konkrétne ide o skutkové zistenia týkajúce sa výšky príjmu povinného a jeho schopnosti platiť dohodnuté výživné matke na jeho výživu vo výške 390,- eur mesačne za obdobie do júla 2017, kedy povinný prestal pracovať v zahraničí a bolo by možné po prvý krát dlhodobej a príjmovú ustálenú situáciu povinného uvažovať o zmene pomerov. Aj keď dohoda medzi účastníkmi o výške výživného v sume 390,- eur nebola schválená súdom, minimálne bola dôkazom, že povinný mal možnosť a schopnosť túto sumu výživného na navrhovateľa platiť, čo do júna 2015 aj plnil, pričom medzi obdobím od roku 2015, kedy povinný plnil 500,- eur mesačne do júla 2017 nenastala a nebola preukázaná žiadna zmena pomerov na strane povinného k ich zhoršeniu. Po odkaze na § 62 ods. 2 Zákona o rodine a citovaní jeho § 64 ods. 4 navrhovateľ poukázal na skutočnosť, že povinný pracoval cez víkendy aj u ďalšieho zamestnávateľa, kde mal ďalší príjem, ktorý súd odignoroval a nezisťoval ho.

3.2. Navrhovateľ odkázal tiež na to, že v odvolaní namietal aj nesprávny výpočet dlžného výživného.

3.3. Podľa dovolateľa je arbitrárne konštatovanie súdu v bode 15. odôvodnenia rozsudku o tom, že matka poberala v období práce povinného v zahraničí rodinné prídavky vo výške 240,- libier mesačne, pričom už v odvolaní namietol, že povinný od júna 2015 do augusta 2016 disponoval všetkými dávkami sociálneho zabezpečenia, ktoré matke nepoukazoval a práve to bol dôvod, prečo matka oznámila

úradom, že tieto dávky povinný poberá neoprávnene. Súdu bolo vysvetlené, že povinný mal vrátiť len časť housing benefitu, ale všetky ostatné rodinné benefity, ktoré poberal a nevydal jeho matke, si ponechal a tieto vrátiť nie je povinný a toto súd nezohľadnil pri určení výšky výživného. Súd napriek tomu, že súdne konanie bolo vedené po dobu takmer 6 rokov, neurobil dožiadanie na príslušné anglické úrady o oznámenie prehľadu sociálnych dávok, ktoré boli povinnému vyplácané a aké dávky, či vôbec a v akej výške má vrátiť, uspokojil sa s nepreukázaným vyjadrením povinného.

4. Povinný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť ako nedôvodné, zdôraznil, že všetky dovolacie námietky navrhovateľa sa týkajú hodnotenia dôkazov, či nevykonania dôkazov a skutkových zistení všeobecných súdov. V závere dovolania navrhovateľ sumarizuje, že porušenie práva na spravodlivý proces vidí v tom, že súdy riadne nepreskúmali otázky súvisiace s ním v Anglicku poberanými sociálnymi dávkami. V zásade ani jedna z dovolacích námietok nespadá pod navrhovateľom udaný dôvod prípustnosti dovolania.

5. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci upravenej v Civilnom mimosporovom poriadku (§ 154 a nasl. CMP). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu pre dovolanie podané vo veci výživného plnoletých osôb, prípustnosť dovolania navrhovateľa bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a dôvodné.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného konania osobitné postavenie. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Navrhovateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany

sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

12. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

13. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva účastníka civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva účastníka konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatneného návrhu, ako aj špecifickými námietkami účastníka konania. Porušením uvedeného práva účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

14. Práve priblížený výpočet samozrejme nemôže byť (ani mať ambíciu byť) úplným, keďže sa v konkrétnom prípade môžu vyskytnúť i iné nedostatky v argumentácii (podľa okolností buď súdu prvej inštancie, odvolacieho súdu alebo aj oboch takýchto súdov - pri nahliadaní na problém optikou súdu dovolacieho), ktorých prítomnosť rovnako spôsobí nerešpektovanie čiastkového práva na spravodlivý súdny proces reprezentovaného právom na objektívne presvedčivé (uspokojivé) odôvodnenie výsledku rozhodovacej činnosti súdu.

15. K práve uvedenému sa v odvolacích konaniach pridružuje i faktor umožnenia odvolaciemu súdu procesným právom, aby takýto súd, pokiaľ sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, sa v odôvodnení len obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplnil na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). V týchto prípadoch síce stačí, ak odvolací súd v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci, keď späťnosť potvrdzovaného a potvrdzujúceho rozsudku vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu a rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie; ak sa však odvolací súd rozhodne ísť touto cestou, vedome tým preberá zodpovednosť i za kvalitu argumentácie súdu prvej inštancie (t. j. či v prípadnom dovolacom konaní obstoja ako ním potvrdené rozhodnutie, tak i ním samým doplnené dôvody). Dopĺňanie ďalších dôvodov na podporu argumentácie prvoinštančného súdu (zo strany súdu odvolacieho) v tomto prípade nie je pravidlom (ale výnimkou) a môže sa stať, že toto ani nebude reálne možné, ak súd prvej inštancie sa v rámci odôvodňovania svojho rozhodnutia, neskôr podrobovaného prieskumu v odvolacom konaní sám objektívne uspokojivým spôsobom vyporiada so všetkými relevantnými argumentmi všetkých sporových strán a ani odvolanie neprinesie nič iné, než polemiku s takýmto jeho úvahami. Ak ale o takýto prípad (nedoplniteľnosti) nepôjde, z pohľadu preskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu bude mať význam ako udržateľnosť dopĺňujúcej argumentácie tohto súdu samej osebe, tak i to, či sa doplnenie nedostane do takého rozporu s argumentáciou súdu prvej inštancie, označenou odvolacím súdom za akceptovanú v plnom rozsahu, pri ktorého existencii by už reálne o splnení podmienok § 387 ods. 2 CSP nemožno hovoriť (ale do úvahy by prichádzala len možnosť, že správnou môže byť nanajvýš - pokiaľ vôbec - argumentácia len jedného z oboch nižších súdov).

16. Podľa názoru dovolacieho súdu sa potom v prejednávanej veci nedostatky v argumentácii, vedúce (nateraz) k neakceptovateľnosti prijatých záverov (skutkových aj právnych) vyskytli v rozsudkoch oboch nižších súdov.

17. Oba nižšie súdy nezaujali uspokojivé stanovisko k zásadnej argumentácii navrhovateľa, premietnutej aj do tej odvolacej, podľa ktorej schopnosti povinného platiť pôvodne dohodnuté výživné na navrhovateľa vo výške 390,- eur mesačne za obdobie do júla 2017, kedy povinný prestal pracovať v zahraničí a bolo by možné po prvý krát dlhodobej a príjmovovo ustálenej situácii povinného uvažovať o zmene pomerov, aj keď dohoda o výške výživného v sume 390,- eur nebola schválená súdom, minimálne ale bola dôkazom, že povinný mal možnosť a schopnosť túto sumu výživného na navrhovateľa platiť, čo do júna 2015 aj plnil, pričom medzi obdobím od roku 2015 do júla 2017 nenastala a nebola preukázaná žiadna zmena pomerov na strane povinného. Argumentácia prvoinštančného súdu založená na konštatácii, že príjmové pomery na strane povinného mu v čase podania návrhu na zvýšenie výživného neumožňovali prispievať na výživu navrhovateľa takýmto výživným, zohľadňujúc preukázané príjmy povinného počas jeho pracovného pôsobenia vo Veľkej Británii a jeho výdavky, ktoré nepriamo potvrdila vo svojich podaniach aj matka oprávneného, pričom zvýšenie výdavkov na strane povinného predstavovalo i splácanie úverov, ktoré sa čerpali pre potreby povinného a jeho matky, keď povinný mal zvýšené výdavky aj so zabezpečením si bývania na Slovensku, kde sa sporadicky vracal, ktoré skutočnosti odôvodňujú záver, že v čase začatia konania vo veci samej už nebolo v možnostiach a schopnostiach povinného prispievať na výživu navrhovateľa pôvodne dohodnutým výživným 390,- eur mesačne, ale sumou 200,- eur mesačne, ktoré výživné súd posúdil ako primerané, je bez ďalšieho relevantného nedostatočná a nepresvedčivá. Je tomu tak preto, že neposkytuje vysvetlenie, v čom konkrétnom spočíva zmena pomerov na strane povinného oprávňujúca navrhovateľa už len na výživné vo výške 200,- eur mesačne, oproti pomerom predošlým, t. j. tým ktoré u povinného boli v čase, keď ešte platil výživné v dohodnutej sume 390,- eur, ktoré obdobie nebolo z časového hľadiska zanedbateľné, to znamená, že bol schopný poskytovať navrhovateľovi výživné v značne vyššej výške, t. j. podľa uvedenej dohody i naďalej. Prvoinštančný súd nevykonal porovnanie ním konštatovanej zmeny pomerov na strane povinného, ktorá zmena musí byť podstatná a musí sa týkať okolností, ktoré odôvodňujú výšku výživného za podmienky, že sa závažnejším spôsobom prejaví na strane povinného v porovnaní s jeho pomermi v čase, kedy platil vyššie výživné, tu potom práve s

obdobím kedy platil výživné podľa rodičovskej dohody (390,- eur mesačne), bez ohľadu na to, že nebola súdom schválená, t. j. nie s obdobím poslednej úpravy výživného súdom.

18. Nižšie súdy sa relevantným spôsobom nevysporiadali ani s tou významnou skutočnosťou, že povinný vo Veľkej Británii mal okrem príjmu z pracovnej činnosti v rozhodnom období poberať dávky sociálneho zabezpečenia (working tax credit, child tax credit a working tax credit). K navrhovateľovi sa z toho dostala dávka na dieťa, ostatné dávky mal poberať výlučne povinný, navyše aj s housing benefom (zrejme príspevok na bývanie), ktorý jediný mal podľa zhodných tvrdení účastníkov konania štátu vrátiť ako neoprávnene poberaný, o ktoré dávky sa potom príjem povinného mal zvýšiť, čo súdmi nebolo dostatočným spôsobom preskúmané, prípadne i zohľadnené. Argumentácia prvoinštancného súdu, podľa ktorej „Z vyjadrenia odporcu vyplýva, že po navýšení príjmu z pracovného pomeru o brigády, dosahoval príjem v priemernej výške 1.200-1.300,-, navýšený ešte o sociálne dávky, ktoré však aktuálne pre zistený preplatok na vyplatennej dávke, musí vrátiť. Aj keď matka navrhovateľa poukazovala na vyšší príjem na strane povinného, ňou tvrdené skutočnosti neboli v tomto konaní preukázané a matka navrhovateľa opakovane vo svojich podaniach uvádzala, že o príjmoch povinného nevedela, boli pred ňou utajované a jeho majetkové pomery jej neboli známe.“ a následne súdu odvolacieho „Vô vzťahu k nevykonaniu dokazovania ohľadne poberania dávok povinným v zahraničí, odvolací súd uvádza, že ich poberanie v danom období sporné medzi účastníkmi nebolo, pričom následne bolo úradmi vyhodnotené ako neoprávnené (z iniciatívy matky navrhovateľa), v dôsledku čoho ich povinný musí vrátiť. Výkonanie dokazovania v tomto smere aj odvolací súd považuje za nadbytočné, keďže by nesmerovalo k preukázaniu rozhodnej skutočnosti potrebnej pre určenie rozsahu výživného, nakoľko neoprávnene vyplatené sociálne dávky musia byť vrátené príslušnému úradu a nijakým spôsobom už nie sú spôsobilé pozitívne ovplyvniť možnosti a schopnosti povinného.“ je z hľadiska preskúmateľnosti súdneho rozhodnutia chabá a neobhájiteľná.

19. Obdobne to platí aj pre započítanie do výživného plnení poskytnutých v prospech navrhovateľa povinným v naturáliách, ako aj platenia splátok spotrebných úverov čerpaných matkou navrhovateľa a povinným, napr. na rekonštrukciu kúpeľne v domácnosti, v ktorej domácnosti žije navrhovateľ aj s ďalšími osobami, už nehovoriac. I keď odvolací súd v odôvodnení v bode 20. konštatoval, že „Pri naturálnych plneniach musí súd tiež zvážiť či nešlo iba o príležitostné plnenia v dobe styku, alebo či nešlo o bežné dary alebo iné podobné plnenia, ktoré nie je možné považovať za plnenie vyživovacej povinnosti (porovnaj R 44/1966).“, jeho následné vysvetlenie „...že v prevažnej miere išlo o finančné plnenia povinného slúžiace na zabezpečenie odôvodnených potrieb primeraných veku navrhovateľa a boli vynaložené v čase, keď matka zabezpečovala jeho starostlivosť.“, keď ďalej uviedol, že „... sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, pokiaľ ide o započítanie platieb slúžiacich nielen na športové aktivity navrhovateľa, ale aj na oblečenie, obuv a jeho osobné potreby.“, bez toho aby sa súdy dostatočne prijateľným spôsobom vysporiadali i s tým, či v danom prípade skutočne išlo o plnenie vyživovacej povinnosti, predovšetkým vzhľadom na účel výživného (zabezpečenie uspokojovania odôvodnených potrieb dieťaťa, ktoré zahŕňajú základné životné potreby ako i tie ďalšie spojené s jeho vývojom, vzdelávaním, oddychom, kultúrou a iným aktivitami), sú ich dôvody neudržateľné. Z daného potom vyplýva potreba vysvetlenia, z akých finančných zdrojov (bez výživného od povinného v peňažnej forme) a kým boli počas rozhodného obdobia uspokojené pravidelné pre život nevyhnutné potreby navrhovateľa, navyše bez ustálenia ich rozsahu a nákladov na ich zabezpečenie, čo platí i pre uspokojovanie ďalších vymenovaných potrieb. Nie je pritom vylúčené ani to, že rodičia navrhovateľa sa skutočne dohodli aj na danej forme platenia výživného povinným, ak sa tak stalo, z rozhodnutia súdu musí byť zrejmé, z čoho takáto dohoda vyplýva, resp. je aspoň vyvoditeľná a ako bola realizovaná, keďže ide o potreby pravidelné, tie základné sú navyše každodenné (strava, bývanie a pod.). O to viac to platí pri odôvodňovaní započítania na výživné splácanie spotrebných úverov povinným, pričom argumentácia odvolacieho súdu (pozri bod 2.8.) je v tomto smere vzhľadom na účel výživného nelogická, až nepochopiteľná.

20. Nedostatočnosť, resp. absencia argumentácie súdov v tomto smere sa obhájiť nedá, navyše ak z rozhodnutí nie je možné vyčítať ani ďalšie pre vec zásadné skutočnosti (inak vyplývajúce z opísaných teoretických východísk súdom prvej inštancie v bode 131 odôvodnenia jeho rozsudku), pričom treba

bezvýhradne trvať na tom, že práve odvolací súd (pokiaľ tak neurobil už súd prvej inštancie) má povinnosť poskytnúť naozaj pádne a dostatočne presvedčivé argumenty na podporu svojho záveru o primeranosti priznanej výšky výživného navrhovateľovi v rozsahu potvrdzujúceho výroku jeho rozhodnutia.

21. Najvyšší súd v tomto smere uzatvára, že rozhodnutia v napadnutom rozsahu skutočne nemožno preskúmať, pretože z nich nie je zjavný vzťah medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými závermi. Nejde pritom o obyčajný formálny nedostatok, v ktorom by prípadný kasačný zásah mal len akademický význam vo svojich dôsledkoch vedúci len k zbytočnému predlžovaniu súdneho konania.

22. Najvyššiemu súdu nedá v tejto súvislosti obrátiť sa na prvoinštančný súd, ktorý vyhotovil 50 stranové rozhodnutie, čo už samo o seba naznačuje neprehľadnosť a stratu orientácie sa v ňom, v ktorom nepochopiteľne venoval až 41 strán tomu, aby uviedol, ktoré dôkazy vykonal i protichodné, bez toho aby zaujal stanovisko čo vlastne zisťuje a neprípustne rekapituloval všetky skutkové písomné a na pojednávaní uskutočnené ústne prednesy účastníkov konania, bez rešpektovania zásady výstižnosti a prehľadnosti súdneho rozhodnutia, čomu je potrebné sa do budúcnosti bezpodmienečne vyvarovať.

23. Dôvodná je i ďalšia námietka dovolateľa založená na namietaní nevykonania dokazovania na preukázanie skutočného príjmu povinného v rozhodnom období, ktorý mal okrem príjmu z pracovnej činnosti zahŕňať i sociálne dávky poberané v cudzine, pričom sa súdy uspokojil len s nepreukázaným tvrdením povinného.

24. Odvolací súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že „Vo vzťahu k nevykonaniu dokazovania ohľadne poberania dávok povinným v zahraničí, odvolací súd uvádza, že ich poberanie v danom období sporné medzi účastníkmi nebolo, pričom následne bolo úradmi vyhodnotené ako neoprávnené (z iniciatívy matky navrhovateľa), v dôsledku čoho ich povinný musí vrátiť. Vykonanie dokazovania v tomto smere aj odvolací súd považuje za nadbytočné, keďže by nesmerovalo k preukázaniu rozhodnej skutočnosti potrebnej pre určenie rozsahu výživného, nakoľko neoprávnene vyplatené sociálne dávky musia byť vrátené príslušnému úradu a nijakým spôsobom už nie sú spôsobilé pozitívne ovplyvniť možnosti a schopnosti povinného.“ K odvolacej argumentácii navrhovateľa v tomto smere uviedol, že „Povinný poberal benefity zo sociálneho systému Veľkej Británie nie prioritne z dôvodu existencie jeho vyživovacej povinnosti, či družobného pomeru s matkou navrhovateľa, ale z dôvodu výkonu práce a potreby zabezpečenia jeho živobytia v zahraničí, v krajine, kde nedosahoval príjem z práce na úrovni adekvátnej životnej úrovni v tejto krajine, pričom zároveň zabezpečil dieťaťu participáciu na sociálnom systéme Veľkej Británie formou desaťnásobne vyšších rodinných prídavkov, na aké by mala matka nárok na Slovensku, na ktorú skutočnosť je potrebné tiež prihliadnuť ako na skutočnosť, ktorá má vplyv na určenie výživného pre dieťa od rodiča, keďže tieto dávky sú určené na zabezpečenie odôvodnených potrieb dieťaťa“.

25. Procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

26. Najvyšší súd vychádza z predpokladu, že súdy musia nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Spravodlivosť musí byť vždy prítomná v procese,

ktorým sudca interpretuje a aplikuje právo ako hodnotový činiteľ. Pre hľadanie práva je vždy nevyhnutné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na skutkových zisteniach. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť komplikované a netypické, čo však nezbavuje súdy z povinnosti urobiť všetko pre spravodlivé riešenie sporu.

27. Podľa najvyššieho súdu (rešpektujúc právne východiská vyplývajúce z bodov 24. a 25.) v preskúmvanej veci došlo k zásahu do práva navrhovateľa na spravodlivý proces postupom súdov nižších inštancií tým, že neprijateľným spôsobom odôvodnili nevykonanie ním navrhovaného dôkazu - dožiadania na príslušní úrad v zahraničí, kde povinný žil a pracoval, a pod ktorého sociálny systém spadal, za účelom zistenia skutočného príjmu povinného v rozhodnom období, ktorý mal zahŕňať aj sociálne dávky, ako jednej zo zásadných skutočností pri určovaní výživného. Odmietnutie vykonať navrhované dokazovanie bez naplnenia niektorého z dôvodov uvedených v bode 24, odvolávajú sa pritom len na sporné tvrdenia povinného, ktoré dokazovanie by mohlo mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy SR (pozri III. ÚS 332/09). V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa článku 47 ods. 3 Ústavy SR, keďže nevykonanie účastníkom navrhovaného dôkazu by ho oproti účastníkovi, ktorý stojí na opačnej strane znevýhodňovalo. Súd bol povinný vykonať dokazovanie na účely dôsledného posúdenia príjmu povinného v rozhodnom období, ktorý príjem predstavujú i sociálne dávky a pokiaľ aj slúžili na pomoc pri hradení životných potrieb povinného v zahraničí, ich poberaním a použitím ich na predpokladaný účel, povinnému zostalo viac finančných prostriedkov z ostatného príjmu pre seba.

28. Vzhľadom na navrhovateľom dôvodne vytýkané vady zmätočnosti a tým dôvodnosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP (bod 3), dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné a preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

29. Najvyšší súd pritom zdôrazňuje, že dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimacy každého rozhodnutia súdu. Iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa tým stáva neobhájiteľné, čomu je potrebné sa v ďalšom konaní vyvarovať.

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.